

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΤΗΣ 24ΗΣ ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1994

ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ ΔΙΑΝΝΕΛΙΔΗ

ΓΕΩΡΓΙΑ. — **Στὰ Μεσογειακά κλίματα ἡ βόσκησις τῶν δασῶν ἐλαττώνει πολὺ τὸν κίνδυνον πυρκαγιᾶς, ὑπὸ τοῦ Ἀκαδημαϊκοῦ κ. Ἰ. Παπαδάκη*.**

Στὴ Βόρεια Εὐρώπη ὁ χειμῶνας εἶναι πολὺ ψυχρὸς καὶ ὑγρὸς. Στὴν ἐπιφάνεια τοῦ ἐδάφους σχηματίζεται ἓνα στρώμα ἀπὸ φύλλα. Ἀλλὰ τὰ φύλλα αὐτὰ εἶναι συνεχῶς ὑγρὰ καὶ δὲν παίρνουν εὐκόλα φωτιά. Τὸ καλοκαίρι εἶναι ἐπίσης βροχερό, καὶ τὸ στρώμα αὐτὸ πολὺ δύσκολα παίρνει φωτιά. Τὰ δένδρα εἶναι ἐπίσης χλωρὰ καὶ δὲν παίρνουν εὐκόλα φωτιά. Γιὰ τοὺς λόγους αὐτοὺς οἱ πυρκαγιᾶς εἶναι σπάνιες.

Στὴν Ἑλλάδα ὅμως καὶ στὰ μεσογειακὰ κλίματα γενικότερα ὁ χειμῶνας εἶναι βροχερὸς καὶ οἱ θερμοκρασίαις ἐπιτρέπουν στὰ ἀγρωστώδη καὶ ἄλλα φυτὰ, ὅταν δὲν βόσκονται, νὰ πάρουν σημαντικὴ ἀνάπτυξη κάτω ἀπὸ τὰ δένδρα. Ὅταν ἔλθουν οἱ μεγάλες ζέστες, ἡ βλάστησις αὐτὴ πού τὸν παλιὸ καιρὸ ἔτρωγαν τὰ ζῶα προτοῦ ξεραθεῖ, ξεραίνεται, παίρνει εὐκόλα φωτιά, καὶ τὴ μεταδίδει εὐκόλα. Γι' αὐτὸ τὸν παλιὸ καιρὸ, πού τὰ δάση ἐβόσκοντο, οἱ πυρκαγιᾶς ἦταν σπάνιες. Τώρα ὅμως πού περιορίσθηκε ἡ νομαδικὴ κτηνοτροφία, τὰ δάση ὅχι μόνον ἔπαυσαν νὰ συνεισφέρουν στὴν παραγωγὴ κτηνοτροφικῶν προϊόντων, ἀλλὰ παίρνουν εὐκόλα καὶ μεταδίδουν εὐκόλα τὴ φωτιά. Οἱ πυρκαγιᾶς τοῦ δάσους πολλαπλασιάσθησαν, καὶ τὰ δάση ἀντὶ νὰ παράγουν κτηνοτροφικὰ καὶ δασικὰ προϊόντα, δημιουργοῦν τεράστιες δαπάνες γιὰ τὴν καταπολέμησις τῶν πυρκαγιῶν, μὲ ἀεροπλάνα κ.λπ.

Τὸ κακὸ ἄρχισε μὲ τὴν προγραφή τῆς κατσίικας, πού νομοθετήθηκε λίγα χρόνια πρὶν ἀρχίσις ὁ δεῦτερος παγκόσμιος πόλεμος. Θελήσαμε νὰ ἐλαττώσουμε τὴ ζη-

* J. PAPADAKIS, **In Mediterranean climates the pasturage of forests impedes the formation of an easily inflammable layer of dry herb at soil surface and reduces considerably the danger of forest fires.**

μιά που έφερναν οι κατσίκες στα δάση. Και άντ' αυτού πολλαπλασιάστηκαν οι πυρκαγιές των δασών. Όχι μόνο τα δάση, που θέλαμε να προστατεύσουμε, καίγονται αλλά και το Κράτος ξοδεύει τεράστια ποσά για καταπολέμηση των πυρκαγιών.

Όπως λέγω σε προηγούμενη ανακοίνωσή μου στην 'Ακαδημία μας, τής 8ης 'Ιουνίου 1989, το σύστημα των κοινοτικών βοσκών ελαττώνει στο ελάχιστο την κτηνοτροφική παραγωγή των βοσκών. Δεν είναι δυνατόν ο καθένας να βάζει, όποτεδήποτε στη βοσκή, όσα ζώα θέλει. Αυτό μόνο όταν τα ζώα ήταν ελάχιστα και οι βοσκές πολύ έκτεταμένες, ήταν λογικό. Οι βοσκές πρέπει να έχουν τον ιδιοκτήτη τους, που ενδιαφέρεται να αυξήσει την παραγωγικότητά τους, όχι μόνο για το παρόν, αλλά και στο μέλλον, όποτε και ρυθμίζει ανάλογα τη βόσκησή τους. Η βοσκή χωρίζεται σε πολλά τεμάχια, τα όποια βόσκονται διαδοχικώς ένα-ένα, ενώ τα υπόλοιπα αναπτύσσονται. Γι' αυτόν τον λόγο επιβάλλεται ή ιδιωτικοποίηση των βοσκών και ή κάθε ιδιοκτησία πρέπει να είναι αρκετά μεγάλη, ώστε να επιτρέπει τη διαίρεσή της σε μεγάλα τεμάχια, και την όρθολογική διαχείριση. Αυτό άλλωστε επιβάλλεται και από το γεγονός ότι με την καταδίωξη τής κατσίκας κ.λπ., από τη μια μεριά, και τη βιομηχανική ανάπτυξη από την άλλη, έρημώθηκαν τα βουνά. Δεν υπάρχουν βοσκοί, γιατί ή κτηνοτροφική παραγωγή όπως γίνεται δεν επιτρέπει να πληρωθούν ικανοποιητικά. Οι νέοι μετανάστευσαν στις πόλεις ή το έξωτερικό, ακόμη και τα κορίτσια δεν δέχονται να παντρευτούν βοσκούς.

Άλλά ή ιδιωτικοποίηση πρέπει να γίνει, όπως λέγω στην προηγούμενη ανακοίνωσή μου, τοῦ 1989, σταδιακά. Αν γίνει βιαστικά, οι βοσκές θα πουληθούν σε έξευτελιστικές τιμές, και εκείνοι που θα τις πάρουν κάθε άλλο θα κάμουν παρά κτηνοτροφική έκμετάλλευση. Στην αρχή πολλές επιχειρήσεις θα αποτύχουν, λίγες θα πετύχουν αλλά τελικά ή επιτυχία θα γενικευθεῖ.

Σε όλο τον προοδευμένο κόσμο, οι βοσκές είναι άτομική ιδιοκτησία. Ομαδική ιδιοκτησία υπάρχει μόνο σε γαῖες με άσημαντη παραγωγικότητα, έρημους κ.λπ.

Είναι απαραίτητο εκείνος που έχει τα ζώα, να ενδιαφέρεται να διατηρήσει και αυξήσει την παραγωγικότητα τής βοσκῆς, και να μπορεί να ρυθμίσει όπως θέλει τη βόσκηση.

Συνοψίζοντας μπορούμε να πούμε, ότι στα μεσογειακά κλίματα με ξηρό καλοκαίρι και ύγρο χειμώνα είναι απαραίτητο οι βοσκοτόποι να βόσκονται την άνοιξη προτού ή βλάστηση κάτω από τα δένδρα ξεραθεῖ και γίνει εύφλεκτη. Άλλιώς σχηματίζεται ένα στρώμα ξεροῦ χόρτου πάνω στο έδαφος, που ευκολύνει τρομερά τις πυρκαγιές. Επί πλέον, όπως είπα στην ανακοίνωση τής 8ης 'Ιουνίου 1989, οι βοσκές πρέπει να ανήκουν σε ιδιώτες που ενδιαφέρονται να διατηρήσουν και αυξήσουν την παραγωγικότητα τής βοσκῆς: ή σημερινή αναρχία στη χρήση των βοσκών

δὲν μπορεῖ νὰ συνεχισθεῖ. Ἡ βόσκησις περιορίσθηκε, γιὰτὶ δὲν συμφέρει πιά, καὶ οἱ πυρκαγιῆς πολλαπλασιάσθησαν. Δὲν θάχομε οὔτε βοσκή, οὔτε δάσος, ἐκτὸς στὰ πολὺ ψυχρὰ βουνά, ὅπου τὸ δάσος εἶναι πυκνὸ καὶ δὲν ἐπιτρέπει ποώδη βλάστησις.

S U M M A R Y

In Mediterranean climates the pasturage of forests impedes the formation of an easily inflammable layer of dry herb at soil surface and reduces considerably the danger of forest fires.

In northern Europe the rainy summer impedes the formation of an easily inflammable layer of dry herb at soil surface, and impedes considerably the beginning and propagation of forest fires. But in mediterranean climates, when the forest is not pastured, a layer of dry herb is formed at soil surface, and this layer favours the beginning and propagation of forest fires. That is why pasturage is necessary, when the forest is not sufficiently dense, to impede the growth of grass. Grass should be eliminated before it is dried. The combination of sheep and goats is useful, because goats eat also shrubs.

B I B Λ Ι Ο Γ Ρ Α Φ Ι Α

Π α π α δ ᾶ κ η 'Ι., Βοσκότοποι καὶ αἰγοπροβατοτροφία, ἓνα ἔθνικὸ ζήτημα. Πρακτικὰ Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν 1989, σελ. 417-423.